

Brojalice u kontekstu glazbenih aktivnosti djece rane i predškolske dobi

Vukojević, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:942190>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-09**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Vukojević

BROJALICE U KONTEKSTU GLAZBENIH AKTIVNOSTI DJECE
RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Zagreb, rujan, 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Vukojević

BROJALICE U KONTEKSTU GLAZBENIH AKTIVNOSTI DJECE
RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Mentor rada:

doc.dr.sc. Blaženka Bačlija Sušić

Zagreb, rujan, 2021.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. GLAZBENE AKTIVNOSTI U VRTIĆU	3
1.1. Igre s pjevanjem.....	4
1.2. Upoznavanje i usvajanje pjesme i brojalice.....	5
1.3. Aktivno i pasivno slušanje glazbe.....	6
1.4. Sviranje na udaraljka.....	7
1.5. Poticanje dječjeg glazbenog stvaralaštva.....	8
2. BROJALICA	9
2.1. Vrste brojalice.....	10
2.1.1. Govorena brojalice.....	10
2.1.2. Pjevana brojalice.....	12
2.1.3. Smisljena brojalice.....	12
2.1.4. Besmisljena brojalice.....	14
2.1.5. Kombinirana brojalice.....	16
2.1.6. Brojalica u mješovitoj mjeri.....	17
2.2. Faze usvajanja brojalice.....	18
3. BROJALICA U VRTIĆU	19
4. METODIČKI POSTUPAK AKTIVNOSTI UPOZNAVANJA I USVAJANJA BROJALICE	20
4.1. Upoznavanje i usvajanje metra	20
4.2. Upoznavanje i usvajanje ritma	21
4.3. Upoznavanje i usvajanje teksta	22
5. DOPRINOS I ULOGA BROJALICE	22
5.1. Doprinos brojalice djetetovu razvoju.....	22
5.2. Uloga brojalice.....	24
6. ZAKLJUČAK	26
7. LITERATURA	27

SAŽETAK

Cilj završnog rada je ukazati na važnost brojalice u kontekstu glazbenih aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi. Pod vrstama, oblicima glazbenih aktivnosti koji se provode u radu s djecom rane i predškolske dobi podrazumijevaju se sljedeće aktivnosti: igre s pjevanjem, upoznavanje i usvajanje pjesme i brojalice, aktivno i pasivno slušanje glazbe, sviranje na udaraljka te poticanje dječjeg glazbenog stvaralaštva.

U radu su prikazani različiti načini tumačenja samog pojma brojalice kao i načini njezine klasifikacije. U okviru aktivnosti upoznavanja i usvajanja brojalice, opisane su faze usvajanja brojalice u okviru metodičkog postupka. Brojalice imaju izrazito veliku važnost i doprinos djetetovu razvoju. U kontekstu razvoja djetetovih glazbenih sposobnosti izvođenje brojalica osobito doprinosi usvajanju metra i ritma. Usvajanje novih brojalica isto tako doprinosi bogaćenju djetetova rječnika, boljem usvajanju i razumijevanju novih riječi i pojmova. To nadalje predstavlja poticaj na improvizaciju i stvaranje vlastitih brojalica čime ujedno dolazi do izražaja djetetova kreativnog potencijala.

Ključne riječi: brojalica, dijete, odgojitelj, razvoj djeteta, doprinos brojalice

SUMMARY

The aim of this final paper is to explain importance of nursery rhymes in the context of the musical activities of early and preschool children. Under the types, forms (contents) of musical activities means the following activities: singing games, introduction and acquisition of songs and nursery rhymes, active and passive music listening, percussion playing and encouraging children's musical creativity.

The paper presents different ways of interpreting the very concept of the counter as a way of its classification. Within the activities of introduction and acquisition of nursery rhymes are described the phases of acquisition of nursery rhymes within the methodical process. Nursery rhymes are extremely important and contribute to a child's development. Each nursery rhyme gives children the opportunity to express meter, rhythm and movement. Acquisition of new nursery rhymes contributes to the enrichment of children's vocabulary, better acquisition and understanding of new words and concepts, and improvisation by which children also express their creative concept. This further encourages improvisation and creation of their own nursery rhymes, which also express child's creative potential.

Key words: nursery rhymes, child, educator, child's development, contribution of nursery rhymes

UVOD

Glazba je tonska umjetnost koju stvaramo kombiniranjem zvukova. Ona je postala dio naše svakodnevice te je izrazito teško živjeti bez nje jer ju čak i nesvjesno stalno upijamo. „Ne možemo točno objasniti zašto volimo glazbu. Jednostavno uživamo u određenim vrstama, glavna je privlačnost“ (Gospodnetić, 2015., str. 21).

Ona nas prati kroz cijeli život, ona nas prati kroz naše najsretnije, ali i najtužnije trenutke. Osim što nam pomaže suočiti se s našim emocijama, glazba također mijenja percepciju *prostora* i *vremena*. Pomaže nam ubrzati ili usporiti trenutni situaciju npr. slušajući bržu glazbu dok trčimo nesvjesno i sami ubrzamo tempo dok nas sporija i laganija glazba može smiriti dok smo u stresnoj situaciji ili osjećaja nelagode/anksioznosti.

U predškolskim ustanovama, glazbeni odgoj sastavni je dio odgojno-obrazovnog procesa. Pomoću glazbenog odgoja, djeca unapređuju razvijaju glazbene sposobnosti, unapređuju svoje potencijale te usavršavaju glazbene vještine. Glazbene aktivnosti koje pridonose i utječu na glazbeni razvoj djeteta ostvaruju se pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbe, istraživanjem, pokretom, izražavanjem i stvaranjem.

Dijete se od najranije dobi, kroz aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama te s roditeljima susreću s brojalicama. Putem njih ne samo da dijete usvaja ritam, metar i tekst brojalice, već one ujedno doprinose i brojnim drugim aspektima djetetova intelektualnog, emocionalnog, socijalnog i tjelesnog razvoja. Svakodnevnim susretima s dobro odabranom glazbom dijete razvija želju i potrebu za slušanjem te pridonosi stvaranju mirne atmosfere koja je iznimno važna u razvoju djeteta (Marić i Goran, 2013).

Slušajući glazbu, dijete stvara vlastiti prikaz glazbenog djela na temelju dojma i percepcije te ga izražava kroz pokret, crtanje, govorom što dovodi do djetetovog razvoja kreativnosti. Također, sve glazbene aktivnosti koje koristimo u odgojno-obrazovnim ustanovama izravno i neizravno utječu na djetetov razvoj govora (Bačlija Sušić, 2019).

Izrazito je važna djetetova povezanost s glazbom te njeno slušanje budući da neprestanim slušanjem glazbe dolazi do povezivanja djece s njom, boljeg usvajanja shvaćanja riječi i pojmova

te improvizacije kojom nam djeca pokazuju razvoj kreativnosti, govora, mašte te sveukupni utjecaj na razvoj djeteta koji će biti objašnjen u nastavku završnog rada.

Brojalica je najmuzikalniji oblik dječjeg stvaralaštva te ju smatramo najčišćim poetskim i muzičkim stvaralaštvom djeteta. Jedna od bitnijih karakteristika brojalice je njena spontanost nastajanja, tj. vrcavost i korištenje besmislenih riječi koje brojalici daju njenu „čar“ (Bašić, 1956 prema Letica, 2014)

Gospodnetić (2015) definira brojalicu kao bitnu stavku socijalnog faktora važnog za razvoj zdrave ličnosti budući da ih najčešće koristimo u prebrojavanju prije neke aktivnosti te dijete pri prebrojavanju osjeća povezanost s okolinom jer sudjeluje te je dio skupine.

Brojalica pomaže djetetu odrediti ulogu u igri te dolazi do razvoja samopouzdanja budući da mu daje osjećaj moći ako bude odabran za vođu aktivnosti ili ako bude odabran da brojalicom prebroji skupinu jer na taj način pokazuju vlastito znanje ritma, metra i teksta. Brojalice su kao i igra najprirodnija dječja aktivnost te najprirodniji način učenja.

1. GLAZBENE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

Gospodnetić (2015) navodi da se glazbene aktivnosti u vrtiću temelje na načinu vođenja programa koji realizira jedan ili više vođenih sadržaja za koje se odgajatelj treba pripremiti kako bi došlo do optimalne realizacije predviđene aktivnosti i njenog cilja. Kako bi aktivnosti opustile djecu te stvorile pozitivnu i opuštenu atmosferu, bitno je da one budu zabavne te bez natjecateljske značajke kako ne bi došlo do sumnjavanja djece u vlastite sposobnosti. Glazbene aktivnosti u vrtiću pripadaju vođenim aktivnostima, no razlog toga je priroda glazbe. Također, glazbom možemo povezati aktivnosti tijekom cijelog dana te se može provoditi sa svom djecom, u manjim ili većim skupinama (Gospodnetić, 2015).

Djeca se rađaju s određenim dispozicijama za razvoj glazbenih sposobnosti, a njihov razvoj ovisi o vlastitoj aktivnosti te okruženju u kojem rastu. Zato je potrebno već od najranije dobi djeci osigurati česte susrete s kvalitetnom glazbom i što više ugodnih zvučnih doživljaja. Svakodnevno pjevanje dječjih pjesmica, izgovaranje ritmiziranih tekstova kao što su brojalice, cupkalice i druge zabavljalice razvijaju se dječje sposobnosti te se potiče zanimanje za zvukove iz djetetove okoline. U glazbenim igrama, dijete sluša zvukove, okreće se prema izvoru zvuka, odaziva se glasom ili gukanjem, igra se sa zvukovima koje samo proizvodi svojim tijelom ili zvučnim igračkama te postepeno pronalazi zvukove koji ga vesele. U određenim razvojnim razdobljima s djecom ćemo igrati glazbene igre koje pridonose bržem i boljem razvoju osjećaja za ritam (Marić i Goran, 2013). Gospodnetić (2015) pod vrstama, oblicima (sadržajima) glazbenih aktivnosti u vrtiću podrazumijeva sljedeće aktivnosti: igre s pjevanjem, obrada pjesme i brojalice, aktivno i pasivno slušanje glazbe, sviranje na udaraljkaama te poticanje dječjeg glazbenog stvaralaštva.

Uz navedene termine, danas se koriste i termini upoznavanja i usvajanja pjesme i brojalice te upoznavanja i utvrđivanja pjesme i brojalice, dječje igre s pjevanjem, sviranje na samostalno izrađenim zvečkama ili glazbalima dječjeg instrumentarija, aktivno slušanje glazbe, glazbeno stvaralaštvo (Herzog i sur, 2018a; Bačlija Sušić, 2018b).

1.1. IGRE S PJEVANJEM

U glazbeno-plesnom segmentu igara s pjevanjem djeca su sinkretizirala sve aspekte glazbe: svoje stvaralaštvo, sviranje, pjevanje i pokret uz glazbu. Gospodnetić i Spiller (2002) cilj igara s pjevanjem definiraju kao stvaranje ozračja razdraganosti, ugone te popunjavanje slobodnog vremena.

Igra s pjevanjem za dijete rane i predškolske dobi postaje oblik radosnog i ugodnog druženja bez obzira kreće li se slobodnim prostorom, u kolu, čini li pokrete tijelom ili stoji li jedno dijete nasuprot drugog. Kretanjem uz zvuk i ritam pjesme/instrumentalne skladbe jača se govorna kompetencija, samostalnost te socijalizacija djeteta što dovodi do razvoja interesa i stvaranja temelja emocionalnog odnosa prema glazbi za cijeli život (Mendeš, Marić i Goran, 2020).

Prema Gospodnetić (2015) jedini oblik igara s pjevanjem u dječjem glazbeno-plesnom području jest dječji folklor. Mendeš, Marić i Goran (2020) igre s pjevanjem klasificiraju prema dva pristupa: prema njihovom podrijetlu (narodne/tradicijske i umjetničke) i prema formi u kojoj se izvode (krug, kolo, slobodni oblik...)

Zabavljalice su igre s pjevanjem namijenjen najmlađoj djeci te gotovo uvijek zahtijevaju sudjelovanje odgojitelja ili neke druge odrasle osobe. Izvode se pokretima tijela (pljeskanje, cupkanje, geganje) uz ritmizirano pjevanje odrasle osobe. Takve igre emocionalno povezuju dijete s osobom koja izvodi ove igre s pjevanjem te razvija djetetove razne tjelesne i glazbene sposobnosti.

Tradicijske pjesme nastale su u značajnim životnima trenucima odraslih te se pomoću njih olakšavaju svakodnevni poslovi, uljepšava odmor te bogate običaji. Veliki dio tradicijskih pjesama namijenjen je djeci. Odrasli su djeci pjevali razne pjesme za njih, smišljali igre te se i sami igrali s djecom.

Izvođenje tradicijskih, ali i ostalih igara s pjevanjem najčešće se temelje na izvođenju u kolu, ali su česte i forme kruga, slobodnog oblika i mješovitih oblika. Igre s pjevanjem u kolu izvode se držanjem za ruke i plesanjem kola, kao primjerice kretanjem u kolu, a s prestankom pjevanja kolo stane, a djeca čučnu (Ringe, ringe, raja). Također, djeca mogu hodati na dobe ili ritam pjesme, poskakivati s noge na nogu, kretati se u jednom smjeru i mijenjati ga u određenom trenutku (Mendeš, Marić i Goran, 2020). Igre s pjevanjem u krugu izvode se formiranjem kruga te izvođenjem pokreta ruku i tijela kojim opisujemo sadržaj pjesme, izvodimo ritam pjesme i izvodimo pravila zadana pjesmom. Igre s pjevanjem slobodnog oblika su djetetu najsloženija

skupina igara s pjevanjem budući da nemaju stalni oblik, ne određuju točno mjesto djece u igri već se djeca slobodno kreću prostorom i pjevaju izvodeći pokrete koji su često samostalno kreirani. Igre s pjevanjem mješovitih oblika izvode se u dva ili više oblika tzv. kombiniranje prije navedenih oblika kao kolo i lovica (primjerice Boc, boc iglicama) (Mendeš, Marić i Goran, 2020).

1.2. UPOZNAVANJE I USVAJANJE PJESME I BROJALICE

Marić i Goran (2020) pjesmu definiraju kao poetsko-glazbenu umjetničku strukturu koja nastaje usmenom predajom ili stvaralačkim potencijalom umjetnika. Igre koje su odrasli stvorili za djecu, a djeca su ih prihvatila i preoblikovala, možemo svrstati u dječje glazbeno stvaralaštvo (Gospodnetić, 2015).

Pjesma koju dijete pjeva s uživanjem u društvu svojih vršnjaka i odraslih, jača njegovu povezanost s okolinu, razumijevanje te je odličan potencijal za buđenje novih potencijala djeteta. Svakodnevno pjevanje pjesama snažno djeluje na emocionalni, intelektualni i tjelesni razvoj djeteta. Dobro poznate pjesme djeca s veseljem pjevaju u raznovrsnim situacijama, prije izlaska u šetnju, prije obroka, prije započinjanja nove aktivnosti, ali i u bitnim svečanijim trenucima djetetovog života (rođendani, svečanosti, blagdani).

Dijete najviše veseli ono što mu je blisko i što razumije te je izrazito važno pažljivo odabrati pjesme tako da odgovaraju njegovim psihofizičkim mogućnostima (Marić i Goran, 2020). Glavne odrednice pri odabiru pjesme su tekst i melodija. Tekst treba biti estetski vrijedan, djetetu razumljiv, na književnom jeziku ili narječju kraja djeteta te ne smije biti predugačak. Melodija treba biti jednostavna, jednostavno ritma i metra te pristupačnog glazbenog oblika.

Jasnim izgovorom riječi i sigurnom izvedbom melodije dijete shvaća značenje njenog teksta i doživljava pjesmu. Pri prvom slušanju, dijete treba pjesmu čuti cijelu kako bi u svojoj cjelovitosti mogla ostaviti dojam, ali i potaknuti želju za ponovnim susretom s pjesmom. Ponavljamo kiticu po kiticu budući da svaka ima svoj unutarnji smisao i ljepotu te ju dijete bolje razumijeva i lakše pamti. Ponavljanje pjesme provodi se više puta, no ne smije se pretjerivati kako ne bi oslabila dječja pažnja. Usvajanje pjesme nije kratkotrajan proces te je važno motivirati i onu djecu koja se teže snalaze u pjevanju da zapjevaju s ostalim budući da ih pjesma emocionalno povezuje (Marić i Goran, 2020).

S obzirom na temu ovoga rada, aktivnosti upoznavanja i usvajanja brojalice biti će prikazane kasnije u tekstu.

1.3. AKTIVNO I PASIVNO SLUŠANJE GLAZBE

U odgojno-obrazovnim ustanovama velika je razlika u količini aktivnog i pasivnog slušanja glazbe jer pasivno slušanje izrazito zaostaje za aktivnim slušanjem budući da je ono vrlo česta vrsta aktivnosti.

Govoreći o aktivnom slušanju kako bi djeca mogla biti koncentrirana na skladbu i aktivno ju slušati, puštene skladbe ne smiju biti preduge. Reproduciramo im kvalitetne minijature (do tri minute) te iz duljih skladbi izaberemo kraći stavak koji nam se sviđa i koji smatramo da će se svidjeti djeci. Češće koristimo brže, plesne skladbe budući da se aktivno slušanje glazbe djece (aktivno slušanje glazbe uz igru, plesanje) za razliku od aktivnog slušanja glazbe odraslih (aktivno slušanje u tišini, najčešće sjedeći). Također, potrebno je obratiti pažnju na to da se puštene skladbe razlikuju po karakteru, tempu, izvođačkom sastavu i dr. kako ne bi došlo do stalnog monotonog slušanja sličnih skladbi. Ne trebamo previše analitički slušati skladbu s djecom, ali možemo postaviti neka pitanja o glazbi ili im skrenuti pozornost na određeni dio ili element skladbe (Gospodnetić, 2015). Prvi prvih nekoliko slušanja odgajatelj može djeci dati nekoliko uputa, no sve češćim slušanjem neke skladbe potreba za uputama se smanjuje. Broj ponavljanja skladbe ne treba strogo pratiti. Ako odgajatelj primijeti veliku zainteresiranost djece za neku skladbu može ju češće puštati te ju više s njima analizirati. Također ako djeca nisu zainteresirana ili postoje vanjske smetnje koje djecu sputavaju na koncentraciju za skladbu, odgajatelj može smanjiti broj ponavljanja skladbe. Pri prvih par puštanja skladbe može se dogoditi da djeca ne žele plesati, no što češće puštamo skladbu i što ju djeca više upoznaju, bit će hrabrija i opuštenija te će doći do plesnog izražavanja. Odgajatelj više ne treba puno voditi kada su se djeca uključila u aktivnost. Također, slušanje s djecom može biti ukomponirano u priču, kao što u priču možemo ukomponirati pjesmu ili brojalicu.

Primjeri glazbe za aktivno slušanje s djecom predškolske dobi su:

- Anonimus: Mađarski ples (0:36)
- Henry Purcell: Rondeau (1:26)
- Johann Sebastian Bach: Badinerie (1:13)
- Wolfgang Amadeus Mozart: Mala noćna muzika – 3. stavak (2:05)
- Ludwig van Beethoven: Za Elizu (2:51)

- Ludwig van Beethoven: pjesma Sumrak (2:09)
- Frederic Chopin: Mazurka u F-duru (1:36)
- Johannes Brahms: 5. mađarski ples u g-molu
- Aram Hačaturjan: balet Gajana- Ples mačeva (2:14)
- Carl Orff: Carima burana – O fortuna (2:19)

Gospodnetić (2015.)

Govoreći o pasivnom slušanju glazbe, ono u vrtiću nije manje važno od aktivnog slušanja te zato odgajatelj treba pažljivo odabrati kvalitetnu glazbu. Njime odgajamo i razvijamo ukus djece te se glazbeni umjetnički ukus razvija slušanjem jedino kvalitetne glazbe. Izrazito je važno da djeca ne slušaju neprekidno glazbu jer onda nemaju priliku za spontano pjevanje. Sviranjem glazbe namijenjene pasivnom slušanju, ne stišavamo glas pri vođenju razgovora s djecom te se ponašamo onako kako bi se i inače ponašali dok je upaljen radio. Za vrijeme pasivnog slušanja glazbe, djecu glazba može privući te se izražavaju kako bi se ponašali uz skladbe namijenjene za aktivno slušanje glazbe (plesanje, njihanje, uživanje). Povremeno djeca mogu sama donijeti audio snimke od kuće koje bi htjeli slušati u vrtiću, no to je većinom popularna glazba koja nema umjetničku vrijednost te kako ne bi došlo do nepravедnosti postavimo pravilo vlastitog biranja glazbe za svoj rođendan (Gospodnetić, 2015).

1.4. SVIRANJE NA UDARALJKAMA

Glazbala u centru za glazbeno izražavanje stalni su pratitelj djeteta u vrtiću. U centru za glazbene poticaje djeca upoznaju instrumente, njihov izgled, način korištenja, ali postupno upoznaju i prepoznaju zvuk pojedinih udaraljki.

Zvukovi udaraljki djecu motiviraju na kretanje te ih vesele i produžuju aktivnosti i dječju okruženost glazbom. Djeca udaraljke ne „uče“ svirati u vrtiću, ali su im većinom dostupne te ih sviraju s veseljem. Također, je bitno napomenuti da su udaraljke vrsta instrumenta po kojem sviramo, a ne udaramo. (Gospodnetić, 2015).

Marić i Goran (2013) udaraljke klasificiraju na zvečke, štapiće, trianđl, praporce, činele, drveni bubanj, mali bubanj, tamburin s praporcima, zvončiće, metalofon i ksilofon. Gospodnetić (2015) udaraljke klasificira na melodijske i ritamske udaraljke. Melodijske udaraljke su ksilofon, metalofon, zvončići, zvona, crotales, vibrafon, timpani i gong, a ritamske udaraljke su štapići, ručni

bubanj, mali bubanj, trianql, tam-tam, veliki bubanj, činele, zvečka, tramburin, praporci, drveni bubnjić. Kastanjete, razne čegrtaljke, bič, agogo, bambusove visilice i zvonca.

Kad djeca zadovolje potrebu za zvučnim i taktilnim iskustvom, početi će svirati udaraljke. Neki od najčešćih načina upotrebe udaraljki bez pjevanja ili izgovaranja brojalice su mali orkestar, sviranje na ritamski predložak i igranje ritmova.

Djeca mogu proizvoditi zvukove i na druge načine te je dobro da djeca prvo upoznaju kakve sve zvukove mogu izvoditi svojim tijelom (pljeskanje, tapšanje po ramenima i natkoljenicama, udaranje stisnutim šakama po tvrdoj podlozi, pucketanje jezikom) (Marić i Goran, 2020).

1.5. POTICANJE DJEČJEG GLAZBENOG STVARALAŠTVA

Bašić (1956 prema Letica, 2014) navodi da spontano dječje glazbeno stvaralaštvo omogućuje spoznaju stvarnih djetetovih mogućnosti koja omogućuje korištenje dječjih dispozicija u njegovu daljnjem glazbenom razvoju.

Osnovna značajka stvaralaštva je originalnost te se javlja kao rezultat nadahnuća, namjere ili pretjerane odlučnosti. Dječja kreativnost ne treba se razvijati jer ona postoji, ali moramo pripaziti da je ne sputamo već pustiti dijete da pjeva, svira, improvizira bez ometanja ili zaustavljanja (Gospodnetić, 2015).

Glavno sredstvo izražavanja u glazbenom stvaralaštvu je glas, a osim pjevanja djeca sviraju razne ritmove na predmetima oko sebe. Djeca počinju vrlo rano improvizirati svoje melodije te često pjevuše pjesmice u kojima nekad prepoznajemo melodije poznatih pjesama u kojoj djeca promijene tekst ili melodiju te zadrže tekst.

Odgajatelj potiče dječje stvaralaštvo tako da ne pokaže svoj način izvođenja jer će ga djeca potom oponašati, već im da mogućnost stvaranja svoje kreacije. Najčešći načini na koje odgajatelj može poticati dječje stvaralaštvo su: slušanje glazbe uz ples, kretanje uz slušani tekst ili na ritmizirani govor, slušanje glazbe uz likovno izražavanje, plesanje bez glazbe, izgovaranje slogova, uglazbivanje stihova, uglazbivanje brojalice, mijenjanje ritma, komponiranje riječi i melodije, mijenjanje melodije, postavljanje glazbenih pitanja, završavanje nedovršenih glazbenih fraza, pjevani govor, oponašanje zvukova ustima, oslušivanje i oponašanje, odgonetanje zvukova, sviranje po svom tijelu, samostalna izrada zvečki, mali orkestar, ozvučena priča i ritmizirani govor (Gospodnetić, 2015).

2. BROJALICA

Brojalica je kratka dječja pjesma te ju ubrajamo u vrstu glazbe jer ima svoj glazbeni oblik, ritam te ostale elemente osim harmonije i melodije. Ona je također vrsta ritmičkog govora, umjetničko-književnog teksta, oblik dječjeg stvaralaštva, kratka pjesmica te vrsta onomatopeje. Brojalice su najčešće razigrane, lako pamtljive te poticaj za igru (Peteh, 2007).

Brojalica je najčistije poetsko i glazbeno stvaralaštvo djeteta te zbog slobode djeteta da se služi iracionalnim riječima i slogovima, ona je najelastičnije sredstvo za oblikovanje djetetove mašte. Dječja mašta pronalazi izražajna sredstva za poantu brojalice. Smisao brojalice nije prebrojavanje, nego određivanje jednog koji će voditi igru (Bašić, 1981 prema Letica, 2014).

Marić i Goran (2013) brojalicu definiraju kao najraniji oblik dječje kreativne igre riječima čiji je smisao zadovoljstvo koje osjeća u kreaciji glasova i svojoj sposobnosti da ih stvara. Ona je omiljena djeci već od najranije dobi te jednostavna i laka, a opet posebna i privlačna. Peteh (2020) brojalicu tumači kao ritmičku i govornu cjelinu, najčešće besmisleni te tipičnu igru riječi.

Miljević (2015) smatra brojalicama jednim od najboljih i najvažnijih sredstava za poticanje govora kod djece. Ona slušanjem šire razumijevanje i obogaćuju govor te spoznaju značenje novih riječi i pojmova. Gospodnetić (2015) specifičnost brojalice definira posljednjim slogom budući da njime djeca određuju tko će biti izabran te ga iz tog razloga djeca jače naglase.

Razvijaju se pozitivne emocije, osjećaj za lijepo te pomažu slušnoj percepciji. Za većinu djece, brojalica ima snažan utjecaj i poticaj na govorne aktivnosti (Peteh, 2007). Brojalice doprinose razvoju djetetova osjećaja za metar i ritam te ujedno potiču dijete na pokret. Ona također doprinosi sigurnom i spretnom izgovoru glasova i riječi.

Postoje različiti načini izvođenja, odnosno skandiranja brojalice kao primjerice: mahanjem rukama lijevo-desno, gore-dolje, pljeskanjem, poskakivanjem i sl. Isto tako, mogu se koristiti razna instrumentalna pomagala kao što su zvečka, trianl i udaraljke.

U igri brojalica je od velike važnosti budući da pomoću nje pravedno određujemo uloge (tko će žmiriti, loviti, imati glavnu ulogu ili izvoditi neki drugi dio aktivnosti) (Marić i Goran, 2013).

Govor smatramo jednim od najvažnijih stavki u razvoju djece rane i predškolske dobi te na njegov razvoj utječu razni govorni sadržaji kao što su brojalice, zagonetke, pitalice i brzalice. Čudina-Obradović (2008) navodi da je za djetetov razvoj izrazito važna okolina koja ga okružuje.

Važno je također istaknuti i različite poticaje na razvoj djeteta koji će doprinijeti unapređenju postojećih te stjecanju novih znanja na djetetu primjeren i zanimljiv način.

2.1. VRSTE BROJALICA

Gospodnetić (2015) brojalice klasificira na brojalice sa smislom i bez smisla, brojalice u mješovitoj mjeri i brojalice s melodijom. Prema Jurišić i Palmić (2002) brojlica se dijeli na dvije kategorije: prema izvedbi (govorena i pjevana brojlica) i prema sadržaju (smisljena, besmislena i kombinirana brojlica).

2.1.1. Govorena brojlica

Govorenu brojlicu definira činjenica da joj se jezično-ritmička struktura od početka do kraja odvija na istoj zadanoj visini ili istom zadanom tonu, ali do promjene može doći u jačini, boji i trajanju tona (Jurišić i Palmić, 2002).

Govorena brojlica razvija glazbene vještine i sposobnosti i smisao za ritam.

Primjeri govorene brojalice su:

IŠO MEDO U DUĆAN

The image shows a musical score for the song "IŠO MEDO U DUĆAN". The title is centered at the top. The score consists of two lines of music on a single staff. The first line starts with a 4/4 time signature and ends with a 3/4 time signature. The lyrics are: "I - š'o me - do u du - ćan, ni - je re - k'o do - bar dan!". The second line starts with a 3/4 time signature and ends with a 4/4 time signature. The lyrics are: "Aj - de me - do van! Ni - si re - k'o do - bar dan.". The music is written in a simple, rhythmic style with quarter notes and rests.

Slika 1. Brojalica *Išo medo u dućan* (Kraljić, 2017, str. 48)

JEDNA VRANA

JEDNA VRANA

Je-dna vra-na ga - ka - la i po po - lju ska - ka - la, u to - do - đe cr - ni kos
i od - gri - ze vra - ni nos. Vra - no, vra - no, ga - či i po po - lju ska - či.

The image shows a musical score for the song 'JEDNA VRANA'. It consists of two staves of music. The first staff starts with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody is written in a simple, rhythmic style. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The lyrics are: 'Je-dna vra-na ga - ka - la i po po - lju ska - ka - la, u to - do - đe cr - ni kos i od - gri - ze vra - ni nos. Vra - no, vra - no, ga - či i po po - lju ska - či.'

Slika 2. Brojalica *Jedna vrana* (Kraljić, 2017, str. 44)

SJELA BABA U BALON

SJELA BABA U BALON

Sje - la ba - ba u ba - lon da se vo - zi u Lon - don. U Lon - do - nu ku - pi griz
da se vo - zi u Pa - riz. U Pa - ri - zu ku - pi ru - žu, da se vo - zi svo - me mu - žu.
Muž joj ku - pi gra - mō - fon, da joj svi - ra: din, dan, don!

The image shows a musical score for the song 'SJELA BABA U BALON'. It consists of three staves of music. The first staff starts with a treble clef and a 4/4 time signature. The melody is written in a simple, rhythmic style. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff continues the melody and lyrics, with a change in time signature to 2/4 and then 3/4. The lyrics are: 'Sje - la ba - ba u ba - lon da se vo - zi u Lon - don. U Lon - do - nu ku - pi griz da se vo - zi u Pa - riz. U Pa - ri - zu ku - pi ru - žu, da se vo - zi svo - me mu - žu. Muž joj ku - pi gra - mō - fon, da joj svi - ra: din, dan, don!'

Slika 3. Brojalica *Sjela baba u balon* (Kraljić, 2017, str. 49)

2.1.2. Pjevana brojlica

Pjevana brojlica podrazumijeva brojlicu s već dva različita tona koja se razlikuju u svojoj visini, ali također može imati i do četiri tona različite visine, a da ne predstavlja pjesmu (Jurišić, Palmić, 2002).

Primjeri pjevane brojlice su:

IŠ, IŠ, IŠ

IŠ, IŠ, IŠ,

JA SAM MA – LI MIŠ,

TI SI MO – JA MI – CA MA – CA

BJEŽ' U RU – PU MIŠ!

ŽIV ŽIV

ŽIV, ŽIV, ŽIV, ŽIV,

ŽIV, ŽIV, ŽIV, ŽIV

MA – LI VRA – BAC

ŽIV, ŽIV, ŽIV,

ŽIV, ŽIV, ŽIV.

2.1.3. Smisljena brojlica

Smisljena brojlica je brojlica koja ima smisao tj. brojlica s djetetu razumljivim sadržajem. Tekst ove vrste brojlice je realan i stvaran (nema izmišljenih riječi i fraza čije smisao dijete neće znati). Tematika smislenih brojlica su pojmovi i situacije koje dijete svakodnevno okružuju.

Primjeri smislene brojalice su:

TRAMVAJ JURI ULICOM

12.4.90. Tramvaj juri ulicom

a) varijanta^{sss}

Tram - vaj ju - ri u - li - com,
4/4 ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

de - dek pu - ši lu - li - com,
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

Pr - va ku - ća, pr - vi broj,
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |

Tu sta - nu - je de - dek moj.
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ||

Slika 4. Brojalica *Tramvaj juri ulicom* (Gospodnetić, 2015, str. 578)

KRUŠKA, JABUKA, ŠLJIVA

KRU - ŠKA, JA - BU - KA, ŠLJI - VA

ME - NE VO - LI I - VA

A JA I - VU NE - ĆU

BA - CIM JE U VRE - ĆU

OVČICE MALE

12.4.67. Ovčice male

a) varijanta

Ov - či - ce ma - le

2/4

cvije - će su bra - le

tko im je re - ko

taj se is - pe - ko

Slika 5. Brojalica *Ovčice male* (Gospodnetić, 2015, str. 560)

2.1.4. Besmislena brojalica

Besmislena brojalica je brojalica čiji sadržaj nema nikakvo konkretno značenje. Slogovi ove brojalice nižu se jedan za drugim te služe u funkciji ritma ili razvoja tečnosti govora. One opuštaju djecu te ih potiču na razvijanje kreativnosti jer pomoću vlastite mašte mogu sami izmišljati svoje slogove.

Primjeri besmislene brojalice su:

EKETE PEKETE

d) varijanta

Ekete pekete pikman đura

4/4

jos - ta di - na jos - ta ta - čka

kle - pe - ta - lo ma - čka!

3/4

Slika 6. . Brojalica *Ekete Pekete* (Gospodnetić, 2015, str. 502)

EN TEN TINI

12.4.27. En ten tini

a) varijanta

En, ten, ti - ni,

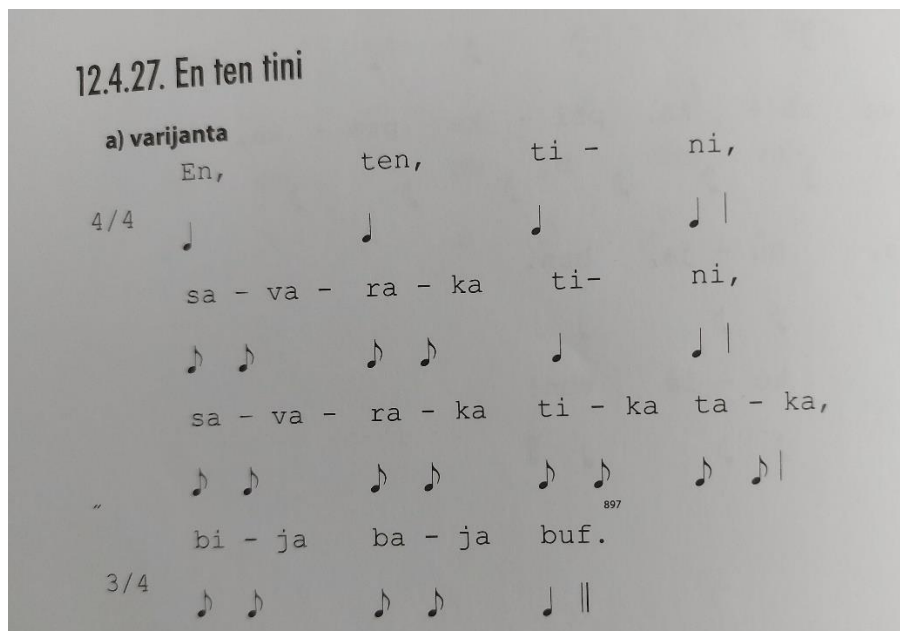
4/4

sa - va - ra - ka ti - ni,

sa - va - ra - ka ti - ka ta - ka,

bi - ja ba - ja buf.

3/4

The image shows a musical score for the song 'En ten tini'. It is divided into two time signatures: 4/4 and 3/4. The lyrics are: 'En, ten, ti - ni, sa - va - ra - ka ti - ni, sa - va - ra - ka ti - ka ta - ka, bi - ja ba - ja buf.' There are musical notes and rests corresponding to the lyrics. A small number '897' is visible above the word 'buf.'

Slika 7. Brojalica *En ten tini* (Gospodnetić, 2015, str. 508)

OKTO BOKTO

12.4.65. Okto bokto

Ok - to, bok - to, bu - bu - nja - lo,

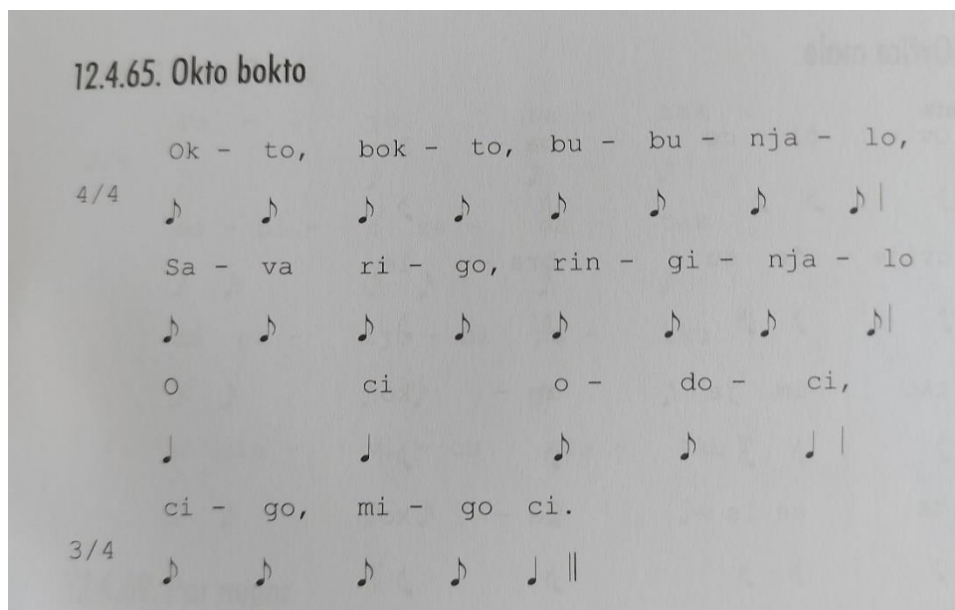
4/4

Sa - va ri - go, rin - gi - nja - lo

O ci o - do - ci,

ci - go, mi - go ci.

3/4

The image shows a musical score for the song 'Okto bokto'. It is divided into two time signatures: 4/4 and 3/4. The lyrics are: 'Ok - to, bok - to, bu - bu - nja - lo, Sa - va ri - go, rin - gi - nja - lo, O ci o - do - ci, ci - go, mi - go ci.' There are musical notes and rests corresponding to the lyrics.

Slika 8. Brojalica *Okto bokto* (Gospodnetić, 2015, str. 557)

MUR BUR

12.4.61. Mur bur

Mur bur ti - pi - tur

4/4

ti - pi te - ka tik - man - dur^m

pe - kla ja, pe - kla ti

e - loi^m gam - ba, e - lu - i.

Slika 9. Brojalica *Mur bur* (Gospodnetić, 2015, str. 555)

2.1.5. Kombinirane brojalice

Kombinirane brojalice su brojalice u čijem sadržaju se izmjenjuju smisleni i besmisleni pojmovi. Nizanje besmislenih riječi najčešće se koristi za zaokruživanje ritmičke cjeline te ova vrste brojalice nastaje spontano.

Primjeri kombinirane brojalice su:

ČIČI, ČOČO, ČUČU, ČAR

12.4.15. Čiči čočo čuču čar

a) varijanta

Či - či, čo - čo, ču - ču, čar,

4/4

ce - stom i - de dim - nja - čar,

di - di, do - do, du - du, din,

po - kraj vo - de pje - va mlin.

Slika 10. Brojalica *Čiči čočo čuču čar* (Gospodnetić, 2015, str. 495)

EN TEN TORE

12.4.28. En ten tore/En den dore

a) varijanta⁹⁰⁴ Prigorje

En, ten, to - re, Du - bo - ko je mo - re,

4/4

A u mo - ru kit. Ajd' ti sa - da vrit.

3/4

Slika 11. Brojalica *En ten tore* (Gospodnetić, 2015, str. 515)

2.1.6. Brojalice u mješovitoj mjeri

Brojalice u mješovitoj mjeri definiramo kao one u kojima dolazi do promjene mjere (mješovita mjera). One doprinose tomu da djeca ne primijete unaprijed na kojem će djetetu završiti brojalica.

Primjeri brojalice u mješovitoj mjeri su:

ECI PECI PEC

12.4.19. Eci peci pec

a) varijanta

E - ci, pe - ci, pec

3/4

ti si ma - li zec,

a ja ma - la vje - ve - ri - ca,

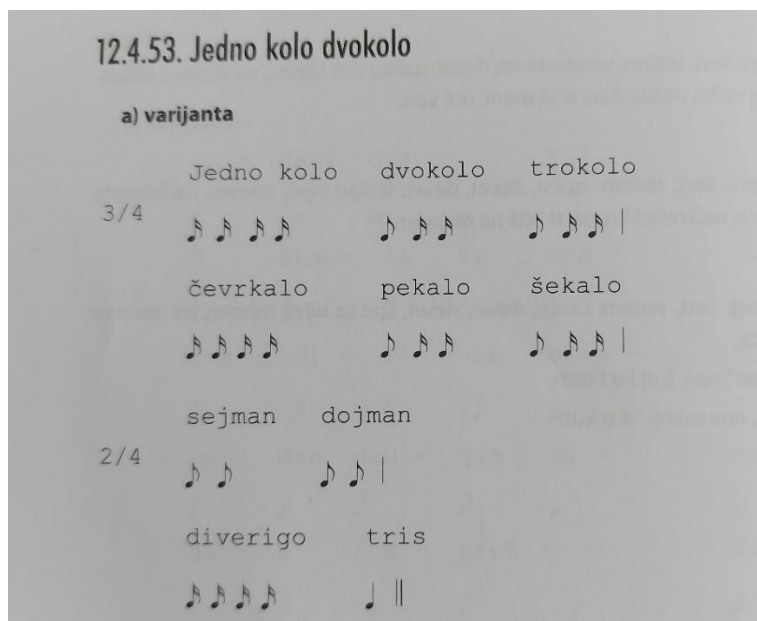
4/4

e - ci, pe - ci, pec.

3/4

Slika 12. Brojalica *Eci peci pec* (Gospodnetić, 2015, str. 498)

JEDNO KOLO DVOKOLO

Slika 13. Brojalica *Jedno kolo dvokolo* (Gospodnetić, 2015, str. 548)

2.2. FAZE USVAJANJA BROJALICE

Pri poticanju djece na istraživanje odgojitelj treba znati kako privući pažnju svakog djeteta u odgojno-obrazovnoj skupini. Drežančić (1966) navodi sljedeće faze usvajanja brojalice::

1. FAZA

Odgajateljevo izgovaranje brojalice, dok dijete sluša. Brojalica se u ovoj fazi koristi u prebrojavanju djece za aktivnosti. Izrazito je važno uzastopno ponavljanje glasa jer brojalice sadrži poruku koju djeca trebaju pravilno izgovoriti.

2. FAZA

U drugoj fazi usvajanja brojalice odgajatelj izgovara, a dijete oponaša (postupak oponašanja). Brojalica se koristi kao grupni rad, ali je izrazito važno da dijete sluša sebe kad izgovara riječi i svoj glas. Nakon što svako dijete samo oponaša odgajatelja kreće grupno oponašanja gdje sva djeca u isto vrijeme oponašaju odgajatelja i njegov izgovor brojalice, dok odgajatelj pažljivo prati svako dijete i ispravlja ih u slučaju krivog izgovora.

3. FAZA

Cilj treće faze je zapamćivanje/memoriranje brojalice te u ovom dijelu dijete samostalno izgovara cijeli tekst napamet, pravilno ga izgovarajući te bez pomoći odgajatelja ili ostale djece. Nakon što je dijete napamet naučilo cijelu brojalicu, uključuje ruke, noge te mimiku i može u ulozi odgajatelja pred ostatkom odgojno-obrazovne skupine izvesti usvojenu brojalicu. Usvajanjem brojalice kroz ove tri faze, djetetov izgovor će biti bolji, prirodniji i ispravniji (Pomoću brojalice djeca se također i igraju budući da pomoću njih odlučuju tko će započeti igru npr. loviti, žmiriti i slično.

3. BROJALICA U VRTIĆU

Brojalica se u vrtiću prije svega upoznaje i usvaja uz metar brojalice, a ne ritam budući da se djeca prirodno prebrojavaju u metru. Brojalicu izgovaraju s izraženim ritmom, dok se prirodno kreću u metru. Svaka brojalica djeci pruža mogućnost za izražavanje metra, ritma i pokreta.

Djeca pokazuju svoju uključenost u aktivnost kroz kreiranje različitih pokreta pri izvođenju brojalice. Uz to, odgajatelj potiče djecu na aktivnostsvojim pokretima koje oni potom oponašaju. Poticaj za dječje izmišljanje pokreta može biti promjena dinamike ili tempa brojalice.

Kako bi djeca lakše zapamtila brojalicu te kako bi im usvajanje iste bilo zanimljivo, odgajatelj može koristiti razne aplikacije kao što su igračke, slike, makete, instrumenti, pokreti, grafički prikaz metra ili ritma i slično budući da je dramatzacija jedna od najzanimljivijih načina rada. U dramatzaciji uloge mogu preuzeti djeca ili odgajatelj te uklopiti izvođenje brojalice u priču (Gospodnetić, 2015).

Izrazito je zanimljivo poticati djecu da uglazbljuju brojalice (ali i ostale stihove) te da stvaraju nove. Nove brojalice najčešće su stvorene u neposrednom trenutku, uz eventualnu intervenciju odgajatelja. Rezultat stvaranja ne mora uvijek u konačnici biti brojalica. Odgajateljevo znanje pomaže mu svrstati dječje stvaralaštvo u kategoriju kojoj pripada kao što su brojalica, rugalica, pjesmica i slično (Gospodnetić, 2015).

Na kraju aktivnosti upoznavanja i usvajanja brojalice, brojalicu je potrebno upotrijebiti za ono zbog čega i postoji – prebrojavanje. Za vrijeme prebrojavanja pripazimo da oponašamo djecu i prebrojavamo djecu po prsima, a ne glavi što nam je prvi instinkt budući da smo viši od djece. Ako to dijete vidi dolazi do modeliranja te će se ono samo popeti na prste stopala i krenuti djecu

doticati po glavi, a ne prsima. Izrazito je važno zamijetiti cjelokupan prirodan pokret tijela djeteta koje prebrojava ostale jer mu nije aktivna samo ruka, već pokret ruke prati cijelo tijelo.

Djeci već poznata brojalice koristi se pri određivanju uloga u igri, na početku igre s pjevanjem, u aktivnosti usvajanja pjesme i sl. (Gospodnetić, 2015).

4. METODIČKI POSTUPAK AKTIVNOSTI UPOZNAVANJA I USVAJANJA BROJALICE

Govoreći o aktivnosti upoznavanja i usvajanja brojalice razlikujemo prvo susretanje, odnosno upoznavanje djece s novom brojalicom. Nova se brojalice nakon toga ponavlja, odnosno usvaja putem različitih metodičkih postupaka koji uključuju aktivnosti usvajanja metra, ritma, i teksta (Gospodnetić, 2015).

4.1. USVAJANJE METRA

Kao što je opće poznato za vrijeme pjevanja ili slušanja glazbe, i odraslima i djeci je prirodnije i lakše hodati metar, a ne ritam te je bitno naglasiti da se kod brojalice krećemo isključivo u metru budući da se na taj način djeca prebrojavaju. (Gospodnetić, 2015.)

Metar prikazujemo tj. izvodimo najčešće koracima, no možemo ga izvoditi i drugima dijelovima tijela kao što je lupkanje po tijelu, pljeskanje tj. udaranje dlanom o dlan, pomicanje cijelog tijela lijevo-desno te slični pokreti koje i sama djeca mogu smisliti te tako razvijati improvizaciju.

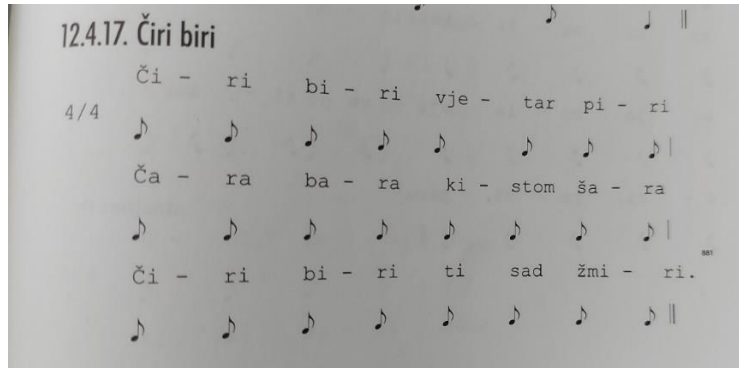
Primjer prikazivanja metra u odgojno-obrazovnoj skupini može biti hodanje u koloni te stupanje u metru. Djeca se prime za ramena djeteta ispred sebe te u isto vrijeme koračaju po prostoriji sobe u metru, dok prvo dijete ili odgajatelj skreće po sobi u drugom smjeru.

Za vrijeme ponavljanja brojalice ili pri kraju aktivnosti upoznavanja brojalice možemo uvesti i izvođenje metra bez pjevanja. Ova vrsta aktivnosti izvodi se otvaranjem usta kao ribice tj. nečujno te započinje hodanjem u metru uz izvođenje naglas. Na znak, djeca prestaju pjevati naglas, ali i dalje hodaju te izgovaraju brojalicu u sebi. (Gospodnetić, 2015).

4.2. USVAJANJE RITMA

Umjesto ritma možemo u pokretu izvesti stalni ili periodični ritam koji označava pratnju skladbi (Herljević, 2002).

U većini brojalice dolazi do promjene ritma, no ima i primjera s istim ritmom tijekom cijele brojalice kao u primjeru brojalice Čiri biri koja se cijela sastoji od osminki.

Slika 14. Brojalica Čiri biri (Gospodnetić, 2015, str. 497)

Ritam u brojatici možemo djeci prikazati pljeskanjem tj. udaranjem dlana o dlan, pucketanjem prstiju, cupkanjem nogama te sličnim pokretima. Veliki pokreti kao što su dizanje i spuštanje ruku ili hodanje u kolu ne preporučuju se pri usvajanju ritma s djecom budući da je ritam brojalice u većinu slučajeva poprilično brz jer će na taj način teže usvojiti brojalicu i izgubiti njen ritam.

Autorice Marić i Goran (2013) ističu sljedeće načine usvajanja ritma: ritmičko izgovaranje teksta zvučnim pokretima, sviranjem na udaraljkaama te podjelom u skupine. Ritmičko izgovaranje teksta zvučnim pokretima izvodi se pljeskanjem, pucketanjem prstima, tapšanjem po koljenima te sličnim pokretima. Prethodnu varijantu možemo promijeniti te također izvesti sviranjem ritma na udaraljkaama. Podjelom djece u nekoliko skupina igra postaje zanimljivija i dinamičnija budući da jedni uz izgovor sviraju, dok drugi kretnjama slijede ritam brojalice. Ove varijante usvajanja i izvođenja brojalice mogu se mijenjati ili dopuniti prema želji djece.

Izrazito je važno naglasiti da pri osvještavanju ritma, pažnju treba posvetiti tretiranju pauze pri čemu ona ne predstavlja znak gdje muzika prestaje već pomoću nje nastavlja teći kontinuitet samog muzičkog toka (Bašić, 1983 prema Letica, 2014).

4.3. UPOZNAVANJE TEKSTA

Pod upoznavanjem teksta smatramo povezivanje usvajanja teksta brojalice uz istovremeno improviziranje pokreta djece na način njihovog uživanja u ulogu te stvaranja prirodnih pokreta. Poželjno je izbjegavanje smišljanja koreografija u skladu s tekstem jer taj način aktivnost može sličiti pantomimi, dok poticanjem djece da sami predlože pokret vidimo kako su shvatili brojalicu i njihov način izražavanja te umjetničkog stvaralaštva (Gospodnetić, 2015)

Aktivnost upoznavanja i usvajanja teksta započinjemo tako da odgajatelj prvi put samostalno izvodi brojalicu, a djeca stoje po prostorijski te rukama i tijelom pokazuju sadržaj koji čuju (odgajatelj ne pokazuje pokrete kako ne bi došlo do pantomime). Na ovaj način se može vidjeti koje pokrete djeca povezuju s kojim riječima. Obično djeca nisu dovoljno opuštena kako bi pokazali razvoj svoje kreativnosti, mašte i improvizacije. Može se povesti razgovor s njima u kojem će djeca dati prijedloge koje pokrete izvesti uz koji sadržaj. Dramatizacijom tj. podjelom uloga, djeca će također lakše pokazati pokretima sadržaj brojalice budući da imaju neku smjernicu u kretanju (Gospodnetić, 2015).

5. DOPRINOS I ULOGA BROJALICE

Mnogi pedagozi i logopedi upućuju na veliki interes djece za brojalice te potiču odgajatelja da ih više koriste u svakodnevnom radu s djecom u odgojno-obrazovnim ustanovama (Peteh, 2007).

5.1. DOPRINOS BROJALICE DJETETOVU RAZVOJU

Veliki doprinos brojalica djetetovu razvoju posebno se vidi u razvoju govora, kreativnosti, ritma i spoznaje (Peteh, 2007).

RAZVOJ GOVORA

Brojalice imaju pozitivan utjecaj na razvoj govora djeteta te su izrazito važne za verbalnu komunikaciju. Brojalice potiču djecu na slobodan i tečan govor, obogaćivanje njihovog rječnika, oslobađaju dječji govor, smanjuju govorne smetnje te doprinose pravilnom izgovoru pojedinih glasova kao što su č, ć, d, dž, đ, r i š, utječu na razvoj fonološke osjetljivosti te izgrađuju njihov naglasak i intonaciju (Peteh, 2007).

RAZVOJ KREATIVNOSTI

Budući da je brojalice vrsta glazbe koju djeca mogu i sama stvarati, smišljati i nadograđivati, iznimno ih potiče na kreativnost. Za vrijeme aktivnosti upoznavanja i usvajanja brojalice, u suradnji s odgajateljima, djeca mogu sama stvarati nove tekstove, promijeniti dijelove starih ili čak sama smisliti cijelu novu brojalicu. Za vrijeme izmišljanja brojalice, poticaji mogu biti predmeti, aplikacije, slike, tekst, slikovnice, već naučene brojalice i pjesmice, lutke, instrumenti, svakodnevne situacije. Na primjeru brojalice Jedan, dva, tri, to mi reci ti! djeca su je dopunila sljedećim tekstovima: Jedan, dva, tri, to mi donesi ti. Jedan, dva, tri, vani si ti! Jedan, dva, tri, kiki, riki, ki. Jedan, dva, tri, sada loviš ti. (Peteh, 2007, str. 14).

RAZVOJ RITMA

Ritam demonstriramo pokretom prstiju, ruku, nogama ili cijelim tijelom, dok izgovor brojalice uz pokret izražavamo mahanjem rukama lijevo-desno, gore-dolje, pljeskanjem, poskakivanjem, kretanjem cijele skupine u jednom smjeru, ravno, isprepleteno, u dvije kolone i slično. Također koristimo razne instrumente kao što su triangleri, udaraljke i zvečke te kod završne riječi možemo čučnuti, skočiti, raširiti ruke, razbježati, skupiti zajedno i slično (Peteh, 2007).

RAZVOJ SPOZNAJNIH SPOSOBNOSTI

Brojalice potiču na razvoj spoznaje djetetovom socijalizacijom i interakcijom s njegovom okolinom jer se koriste na različite načine pri povezivanju društva. Tijekom glazbenih igara i zajedničkog pjevanja djeca su upućena jedna na druge, te čak i djeca koja su manje socijalno vješta, drage volje će sudjelovati u glazbenim aktivnostima s ostalom djecom (Marić i Goran, 2013). One izrazito utječu na razvoj pamćenja budući da se tekst brojalice treba upamtiti, a brzina kojom dijete upamti njen tekst ovisi o dobi djeteta. Također, brojalice potiču na usvajanje novih činjenica, mišljenje i razmišljanje, pozitivne emocije, stvaraju interes za igre riječima te komunikaciju sa svojim vršnjacima i odgajateljicom te utječu na razvoj slušne percepcije (Peteh, 2007).

5.2. ULOGA BROJALICE

Brojalicu možemo ponuditi na razne načine, a neki od načina su brojalica u funkciji igre, brojalica za razvitak ritma i pokreta, brojalica uz maketu, brojalica u grafičkom izrazu i brojalica za otkrivanje zagonetne slike (Peteh, 2007).

Brojalice u funkciji igre koristimo kako bi igra pravilno tekla ili se njome određuje koje će dijete započeti igru. U primjeru brojalice *Tramvaj juri ulicom* po sobi razmjestimo nekoliko stolica koje označavaju tramvajske postaje te na svaku stolicu postavimo „oznaku tramvajske postaje“. Brojalicom određujemo koje dijete će biti vozač koji ima zvončić te kad vozač pozvoni tramvaj krene uz izgovaranje brojalice. Ulazi se kod svake stolice tj. na svakoj postaji te je do posljednje stolice brojalica usvojena. U igri se također vozači mogu smjenjivati što ponovno možemo odrediti brojalicom koju koristimo u igri (Peteh, 2007).

Brojalice za razvitak ritma i pokreta pružaju mogućnost izražavanja ritma i pokreta, izmišljanja pokreta tj. improvizacije. Taktiranje brojalice možemo započeti imitacijom kiše ovisno o sadržaju brojalice. Kišu možemo demonstrirati lupkanjem po stolu, stolici, a kiša se može izmjenjivati uz izgovaranje brojalice. Brojalica koju možemo koristiti za razvitak ritma i pokreta imitacijom kiše je brojalica *Kiša, kiša* (Peteh, 2007).

Brojalicu *Ima jedna kuća* možemo demonstrirati pomoću makete. Na zelenu podlogu koja predstavlja livadu uz izgovor brojalice postavljamo elemente brojalice. Ima jedna kuća (kuća, lutkica, mačkica i pas). Ovim načinom demonstriranja brojalice omogućujemo brže memoriranje brojalice (Peteh, 2007).

Brojalice u grafičkom izrazu brzo se usvoje zbog izražavanja crtežom kao na primjer brojalice *Točka, točka, točkica* u kojoj uz izgovaranje brojalice crtamo dijelove tijela te krajnji rad je prikaz čovjeka. Crtanjem uz uzastopno izgovaranje brojalice omogućuje se lakše memoriranje budući da znamo koji dio tijela crtamo nakon prijašnje nacrtanog (Peteh, 2007).

Otkrivanje zagonetne slike je vrlo česta igra u radu s predškolskom djecom te ovu aktivnost koristimo brojalicom skidanjem jedne po jedne pokrivaljke. Skidanjem jedne pokrivaljke ulazimo u drugi zadatak koji je otkrivanje sadržaja slike, a kada je sadržaj slike otkriven skidaju se sve pokrivaljke. Slika mora biti osmišljena da djeca ne otkriju odmah sadržaj slike, već da se brojalica ponovi više puta te da se slikom izazove više asocijacija.

ZAKLJUČAK

Uz druge oblike glazbenih aktivnosti, brojalica ima poseban doprinos i ulogu u djetetovu razvoju. Iako na prvi pogled predstavlja samo način prebrojavanja, razbrojavanja tijekom djetetove igre, njezin se doprinos ogleda i u stvaranju socijalnih odnosa tijekom igre kao i u djetetovu razvoju. Brojalice su kao i igra najprirodnija dječja aktivnost te najprirodniji način učenja. Razigrane su, lako pamtljive te predstavljaju poticaj za igru. U njima posebnu snagu ima zadnji slog budući da se pomoću njega odlučuje je li izabrano dijete novi vođa aktivnosti ili se isključuje iz igre. Uz određivanje uloge u igri, brojalice doprinose i razvoju djetetova samopouzdanja budući da im daje osjećaj moći ako budu odabrani za vođu aktivnosti ili ako budu odabrani da brojalicom prebroje skupinu jer na taj način pokazuju vlastito znanje ritma, metra i teksta. Brojalice su također jedno od najboljih i najvažnijih sredstava za poticanje govora kod djece. Ona slušanjem šire razumijevanje i obogaćuju govor te spoznaju i značenje novih riječi i pojmova.

Usvajanje novih brojalica doprinosi bogaćenju djetetova rječnika, boljem usvajanju i razumijevanju novih riječi i pojmova te improvizaciji kojom djeca ujedno izražavaju svoj kreativni potencijal. Sukladno svemu navedenom, brojalica ima važnu ulogu u djetetovu cjelovitu razvoju. Stoga ih je važno približiti djeci na zabavan i njima bliski način putem igre, doprinoseći na taj način ujedno ljepoti njihova odrastanja.

LITERATURA

1. Bačlija Sušić, B. (2018b). *Glazbene kompetencije odgojitelja u svjetlu samorefleksije studenata ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, 20 (1), 113-129.
2. Bačlija Sušić, B. (2019). *Preschool education students' attitudes about the possible impact of music on children's speech development*. International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE), 7(1), 73-84
3. Čudina-Obradović, M. (2008). *Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga
4. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor.
5. Gospodnetić, H. i Spiller, F.(2002). *Dječje igre s pjevanjem uz pratnju klavira i/ili gitare*. Edicija Spiller
6. Herljević, I., Posokhova, I. (2002). *Govor, ritam, pokret*. Lekenik: Ostvarenje.
7. Herzog, J., Bačlija Sušić, B., & Županić Benić, M. (2018a). *Samoprocjena profesionalnih kompetencija studenata ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja u provođenju likovnih i glazbenih aktivnosti s djecom*. Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja, 16(3), 579-592.
8. Jurišić, G., Sam Palmić, R. (2002). *Brojalica, snažni glazbeni poticaj*, Rijeka: Adamić
9. Kraljić, J. (2017) *Pjesmom kroz igru*, skripta za studente Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
10. Letica, Marina (2014) (ur.), *Vjerujem svakom djetetu – tekstovi iz ostavštine Elly Bašić*, Zagreb: GU Elly Bašić
11. Marić, Lj.; Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno – metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
12. Mendeš;, Marić, Lj. i Goran, Lj. (2020) *Dijete u svijetu igre*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
13. Miljević. S. (2015.) *Brojalice u funkciji razvoja govora i govornog izražavanja*. Časopis za teoriju i praksu obrazovanja, Vol 76., No. 1., str. 37-53.

14. Drežančić, Z. (1966). *Ritmičke forme kao pedagoški postupci u rehabilitaciji sluha i govora*, Defektologija,
15. Peteh, M. (2020). *Kriš, kraš, Matijaš*. Zagreb: Novi redak
16. Peteh, M. (2007). *Zlatno doba brojalice*. Zagreb: Alinea.

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.
